

BELGE**SUÇ DUYURUSU!
İLAÇTA PATENT UYGULAMASI***

Başta Tansu Çiller olmak üzere 22.09.1995 tarihindeki Bakanlar Kurulu hakkında Yüce Divan'da yargılanmaları ve cezalandırılmaları talebi ile yargıya suç duyurusunda bulunduk.

İstanbul Eczacı Odası, ilaçta patent uygulamasını 2005 yılından, 1 Ocak 1999'a geri çeken, gece yarısı kararnameyi çıkartan, başta Tansu Çiller olmak üzere dönemin Bakanlar Kurulu hakkında ülkenin ve halkın menfaatlerine aykırı davranmak, görevini kötüye kullanmak ve Anayasa'nın birçok hükmüne aykırı davranmak suçlaması ile Anayasa'nın 148. maddesi uyarınca Yüce Divan'da yargılanmaları ve cezalandırılmaları talebi ile yasaların kendisine verdiği hakkı kullanarak yargıya suç duyurusunda bulunmuştur (11 Mayıs 1998).

İLAÇTA PATENT NEDİR?

Yeni bir ilacın üretimi ve satışı ile ilgili tüm hakların belirli bir süre için (15-20 yıl) yalnızca o ilacı bulan kişi ya da firmaya ait olmasıdır. Her buluş, emek ürünüdür. Dolayısı ile bulucusuna belirli haklar sağlaması doğaldır. Bu durumu emeğe saygısı olan herkes kabul eder. Ancak konu ilaç ve insanların sağlığı olunca durup, düşünmek gerekir. Neden?

ÇÜNKÜ; İLAÇ, SOSYAL BİR ÜRÜNDÜR

İlaç, insanın "sağlıklı yaşam hakkı"nı kullanabilmesi için "olmazsa olmaz"lığı olan çok özel, sosyal ve stratejik önemi olan bir üründür. Bu nedenle bizler, ilaç konusunu düşünürken, ürettiğimiz düşüncelerin temeline, ilacın toplumsal niteliğini ve "önce insan" anlayışını koymaktayız.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER EŞİT KOŞULLARDA OLMALIDIR

Diğer yandan, elbette ki her ülke diğerleriyle her alanda; ekonomik, siyasi, kültürel, bilimsel, askeri vb. ilişki kurabilir. Ancak, bu ilişki Mustafa Kemal'in ulusal çıkarlarımız konu-

sundaki duyarlılığına ve tam bağımsızlık anlayışına uygun, karşılıklı yarar ve eşit koşullar üzerinde temellendirilmiş, saygın bir ilişki olmalıdır.

İLAÇTA PATENTLE İLGİLİ HUKUKİ DURUM

Şu anda ülkemizde ilaçta patent uygulaması yoktur.

27 Haziran 1995 tarihinde yayınlanan 551 sayılı "Kanun Hükmünde Kararname" bu uygulamaya 2005 yılında geçilmesini karar bağlamışken, 22 Eylül 1995 tarihinde "bir gece yarısı operasyonu" çıkarılan kararnameyle bu süre 1 Ocak 1999'a geri çekildi. Üstelik TRIPS anlaşmasında asgari bir 5 yıllık uyum süresi varken. Neden?

İLAÇTA PATENT UYGULANIRSA NE OLACAK?

Türkiye'nin henüz bulunmuş ve koruma altına alınacak bir ilacı yoktur. İlaçta patent uygulaması ile birlikte;

- Yerli ilaç sanayi yok olacak, ülkemiz tümüyle yabancı ilaç firmalarına bağımlı hale gelerek, insanlarımızın sağlığı uluslararası ilaç tekellerinin insafına terk edilecek.

- İlaç fiyatları ölçsüz bir biçimde artacak, ilacı bulmak zorlaşacaktır.

- Örneğin, nisan fiyatlarıyla aynı etken maddeli patentli ve patentsiz ilaçları karşılaştıralım.

Patentli ilaç (TL)	Patentsiz ilaç (TL)	Oran (%)
Zovirax 6.930.000 (200 Tab.)	Asiviral 1.105.000 (200 Tab.)	627
Timoptic 2.583.000 (0.5 Damla)	Timosol 633.000 (0.5 Damla)	408
Bactrim 2.148.000 Fort Tab.	Bakton 640.000 Fort Tab.	335
Zantac 3.530.000	Ranitab 1.348.300	261

* TEB İstanbul Eczacı Odası

- Yukarıdaki oranlardan anlaşılacağı gibi, zaten oldukça güç ve yetersiz hizmet veren Bağ-Kur, SSK, Emekli Sandığı gibi sosyal güvenlik kurumları hizmet veremez duruma gelecektir. Böylece tüm çalışan emekçiler sosyal güvenlik kurumlarından ilaç alamayacaklar dolayısıyla sağlıklı yaşama hakları ilaç tekellerince ellerinden alınmış olacaktır.

- İlaç, stratejik önemi olan bir üründür. İlaç konusunda, yabancı tekellere bağımlı olmak, savaş, ambargo vb. durumlarda insanlarımızın sağlığını tehkileye sokacaktır. Yerli ilaç sanayi olmayan Irak'ın durumu ortadadır. En küçük enfeksiyonlar yüzünden en basit antibiyotikler bulunamadığından, insanlar, Irak'ta ölüyorlar.

İşte bu nedenlerle; bizler, bu ülkenin yurtsever eczacıları olarak, ilaçta patent uygulamasına hayır! diyoruz.

Sesimize ses verin!

Ülkemizin halkına, aydınlarına düşünürlerine bu ülkeyi ve halkını seven duyarlı tüm insanlarına sesleniyoruz:

İlaçta patent uygulamasını engelleyelim.

ANKARA CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA SUNULMAK ÜZERE

İSTANBUL CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NA

ŞİKAYET EDEN: İstanbul Eczacı Odası

VEKİLİ: Avukat Alp Selek

ŞİKAYET EDİLENLER: 22.09.95 tarihindeki
Bakanlar Kurulu Üyeleri, Ank.

1. Tansu Çiller (Başbakan)
2. Hikmet Çetin (Devlet Bakanı ve Başbakan Yrd.)
3. Necmettin Cevheri (Devlet Bakanı)
4. Yıldırım Aktuna (Devlet Bakanı- Sağlık Bakan V.)
5. Onur Kumbaracıbaşı (Devlet Bakanı)
6. Bekir Sami Daçe (Devlet Bakanı)
7. Aysel Baykal (Devlet Bakanı-Kültür Bakan V.)
8. A. Esat Kıratlıoğlu (Devlet Bakanı)
9. Nazif Kurt (Devlet Bakanı)
10. Algan Hacaloğlu (Devlet Bakanı)
11. A. Aykan Doğan (Devlet Bakanı)
12. Abdülkadir Ataç (Devlet Bakanı)
13. Ayvaz Gökdemir (Devlet Bakanı)
14. Şerafettin Erdem (Devlet Bakanı)

15. Mehmet Moğultay (Adalet Bakanı)
16. Mehmet Gölhan (Milli Savunma Bakanı)
17. Nahit Menteşe (İçişleri Bakanı)
18. Erdal İnönü (Dışişleri Bakanı)
19. İsmet Atilla (Maliye Bakanı)
20. Nevzat Ayaz (Milli Eğitim Bakanı)
21. Halil Çulhaoğlu (Bayındırlık ve İskan Bakanı)
22. Ali Şevki Erek (Ulaştırma Bakanı)
23. Refaeddin Şahin (Tarım ve Köyüşleri Bakanı)
24. Siya Halis (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı)
25. Hasan Akyol (San. ve Tic. Bakanı-Turizm Bakan V.)
26. Veysel Atasoy (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı)
27. Hasan Ekinci (Orman Bakanı-Çevre Bakan V.)

SUÇ: Görevini kötüye kullanmak ve Anayasa'nın birçok hükmüne aykırı davranmak.

SUÇ TARİHİ VE YERİ: 22.09.1995-Ankara

AÇIKLAMALARIMIZ

I. Müvekkilim İstanbul Eczacı Odası, Anayasa'nın 135. maddesi hükümlerine göre çıkartılan 6643 Sayılı Türk Eczacıları Birliği Yasası uyarınca kurulmuş kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütüdür. Görevleri arasında, "Halk sağlığını korumaktan, yerli tıbbi müstahzarların revacını temin edecek tedbirleri almaya, halk sağlığı ve eczacılık mesleği ile alakalı meseleler için resmi makamlarla işbirliği yapmaya" kadar birçok görev üstlenmiştir.

II. 1. Bakanlar Kurulu ise hakkında suç duyurusunda bulunduğumuz Başbakan ve Bakanlardan Anayasa'nın 109. maddesi hükümleri uyarınca kurulur.

2. Görev ve siyasi sorumlulukları başlığı altındaki Anayasa'nın 112. maddesi: ("Madde 112- Başbakan, Bakanlar Kurulu'nun başkanı olarak, Bakanlıklar arasında işbirliğini sağlar ve hükümetin genel siyasetinin yürütülmesini gözetir. Bakanlar Kurulu, bu siyasetin yürütülmesinde birlikte sorumludur.

Her bakan, Başbakan'a karşı sorumlu olup ayrıca kendi yetkisi içindeki işlerden ve emri altındakilerin eylem ve işlemlerinden de sorumludur.

Başbakan, Bakanların görevlerinin Anayasa ve kanunlara uygun olarak yerine getirilmesini gözetmek ve düzeltici önlemleri almakla yükümlüdür...") hükmünü getirmiştir.

3. Anayasa'nın 148. maddesinin 3 bendi uyarınca Bakanlar Kurulu üyeleri, görevleri ile ilgili suçlardan dolayı, Yüce Divan sıfatıyla görev yapan Anayasa Mahkemesi'nde yargılanırlar.

III. Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyelerini suçlama nedenleri:

1. Bakanlar Kurulu olarak kurulda bulunan Başbakan ve Bakanlar öncelikle, halkın menfaatlerini ön plana alan kararlar verme durumundadırlar. Asli görevleri budur. Halkın aleyhine, yabancı sermaye ve yabancı sermaye ile bütünleşmiş birkaç ilaç firması lehine, neticede memleket ekonomisinin aleyhine kararlar vermesi veya kendisine verilen yetkileri kötüye kullanması en basit bir deyimle görevlerini kötüye kullanma suçunu oluşturmaktadır. Şikayet nedenimiz, "ilaçta patentle" ilgi TBMM'nin kendilerine verdiği yetkiyi kullanırken, şikayet edilenler, Anayasa'nın birçok hükmünü de işlemeze hale getirerek 22.09.1995 tarih ve 566 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile 27.06.1995 tarih ve 551 Sayılı KHK'yi değiştirmişlerdir. Değiştirilen KHK'ye ve Uluslararası Anlaşmalara göre en azından, ilaçta patentle ilgili 6 yıl erteleme hakları bulunmasına rağmen, bir gece yarısı çıkarttıkları 566 sayılı KHK ile, tüm sosyal kurumların neticede çökmesine, halkın aklın almayacağı şekilde pahalı ve karşılayamayacakları ilaç fiyatları (neticede tekel şartları) ile karşı karşıya bırakılmasına ve ilaç sanayimizin yok olma durumunda kalmasına ve kazanılmış olan dış pazarların kaybedilmesine neden olma yolunu açmışlardır. Öbür yandan ise bu kararname ile yabancı firmalar halka satılacak ilaçlar üzerinde ve memleketimizde bir tekel ve giderek bir tröst yaratacak, ne kadar olacağı şu an meçhul, fakat bugünkü rakamlarla katrilyona varan meblağlar, yabancı şirketlerin kasasına girecek, ilaç alamayacak duruma düşecek halkımız, büyük sağlık sorunları ile karşı karşıya kalacaktır. Gerekli tedbirleri almadan ve alt yapı tamamlanmadan anlaşmalardaki haklarını yabancı şirketlere hibe eden Bakanlar Kurulu'nun suçladığımız kararı, açıkça yabancı şirketler lehine fakat memleketimiz ve halkımız aleyhine alınmış bir karardır. Bu kararlar, ilaç gibi hayati bir konumda, (petrolde olduğu gibi) neticede memleketimiz dışı bağımlı duruma getirilmektedir. Hiçbir neden yok iken böyle bir karar alınmasındaki ilişkileri şu an bilemediğimizden, bir daha arz edelim, nedenleri ne olursa olsun yaptıkları iş en hafif tabiriyle görevlerini kötüye kullanmak ve Anayasa'nın birçok hükmünü işlemeze hale getirmek suçunu oluşturmaktadır.

TÜRKİYE BAKIMINDAN İLAÇTA PATENTLE İLGİLİ GELİŞMELER

A- Hukukumuzda patent kelimesi son zamanlarda girmiştir. Memleketimizde halen uygulanan yasa 1879 tarihli "İhtira Beratı Kanunu"dur. Bu kanunun 3. maddesi (Madde 3-Evyala terkitabı saydelaniyeye ve her nevi edviye ve mualedata ve saniyen umuru maliyeye ve muameleta sarrafiyeye dair layihalar için beraat itası caiz olamaz) hükmü ile ilaçta ihtira beraatı (patent) verilmesini yasaklamıştır.

B- a) İlaç sanayinde gelişmiş devletler ve ilaç sanayicileri, neticesinde kendi lehlerine büyük rantlar bahis konusu olduğundan, Türkiye'yi bir pazar haline getirmek için, yıllardır büyük uğraşlar vermişler, fakat uzun zaman başarılı olamamışlardır.

b) 1950 yıllarında "Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu" ile Türkiye'ye gelen yabancı firmalar "İhtira Beratı Kanunu"nun 2. maddesine dayanarak ihtira beratı almayı başarmışlarsa da, 1961 yılında Milli Birlik Komitesi üyesi Sami Küçük ve arkadaşlarının verdiği taktir doğrultusunda Kurucu Meclis 8 Mayıs 1961 kabul tarihli "İhtira Beratı Kanunu'nun 2 ve 3 ncü maddelerinin Tefsirine Mahal Olmadığına Dair TC. Kurucu Meclis Kararı" kabul edilmiştir.

Bu karara göre; kanunun 2. maddesine dayanılarak ihtira beraatı verilemeyeceği, verilmiş olanların ise aynı kanunun 36. maddesi hükmü uyarınca geçersiz sayılacağı belirtilmiştir.

Bu karar verilirken, komisyon raporu ve konuşmalardan bir ikisini açıklamak isteriz. Bu açıklamalar, o dönem kurucu mecliste bulunanların memleketimizin ve halkımızın menfaatlerini ön planda tuttıklarını, haklarında şikayet yaptıklarımızın ise, halkımızın aleyhine fakat çok uluslu yabancı şirketler lehine nasıl hareket ettiklerini gözler önüne serecektir.

1- Komisyon raporundan: ("... ilaçlara, kimyevi adlarının gösterilmesi suretiyle usul beratı alınması neticesi olarak ihtira beratı sahiplerinin elde ettikleri inhisar yüzünden memleketin büyük döviz kayıpları olmakta, halk da bazı hayati ehemmiyeti haiz ilaçları bir kaç misli yüksek fiyatla almak durumunda kalmaktadır...

Chloromphenicol kimyevi maddesi, milletlerarası Kodekste bir ilaç olarak bu isimle kayıtlı bulunduğu halde, memleketimizde; (-Terapötik-olarak kıymetli esterler ve bunları elde etmeye mahsus usul) ünvanı ile beratı alınmış bulunmaktadır. Burada kıymetli esterler diye ilacın kimyevi ismi zikredilerek esas ilaç ismi saklanmıştır. Bu suretle elde edilen fiili inhisar hakkının kullanılmasından fiyat tekeli yaratılmış ve kilosunun fiyatı 50-55 dolar iken mezkur beratı almış bulunan firma ve lisansiyeleri tarafından 110-150 dolar üzerinden memleketimize ithali suretiyle yılda 800.000 dolar yanı 7.200.000 Türk Lirası döviz ziyanına sebebiyet verildiği gibi, müstehlik de bu ilaca 6-7 lira yerine 14-15 lira ödemek zorunda bırakılmaktadır... Buna ilave edilecek birçok misaller daha vermek mümkündür. Bu meyanda Oxtetracycline ve buna benzer antibiyotiklerden uğranılan döviz ziyanının yekününü yılda 38.200.000 Türk Lirasıdır. Bunun halka inikası ise 15 liralık ilaca 50-55 lira ödemek suretiyle tecelli etmektedir..." (Not: Bir kaç ilaçla ilgili bu rakamların bugünkü dolarla değeri takriben 1.200.000.000.000.TL'sidir. Nüfusun artışı ve ilaç tüketiminin boyutları düşünüldüğünde bu rakam misli ile artmış olacaktır).

2- Fikret Pamir bu konu ile ilgili konuşmasında ilacın nasıl pahalandığına dair örnekler verdikten sonra, kanunun 2. maddesi uyarınca muayyen sayıda ihtira beratı verilen ilaçlar nedeniyle asgari değerle 100 milyon dolarlık kaybına sebep olunduğunu açıklamıştır. (Not: Bu rakam bugünkü TL'si olarak 24.500.000.000.000.TL'dir). Şikayet

edilenlerin görevlerini aklın almayacağı şekilde kötüye kullanarak memleketimize ve halkımıza ne kadar büyük zararlar ve mali külfetler yüklemeye çalıştıkları yukarıdaki açıkladığımız rakamlar göz önüne alındığında açıkça ortaya çıkmaktadır.

c) Yukarıda açıkladığımız kurucu meclis kararı aleyhine, yabancı şirketlerin İsviçre Konfederasyonu tabiiyetinde Dr. A Th Hohl tarafından Sanayi Bakanlığı'na karşı açtığı dava sonunda, Danıştay 12 Dairesi'nce Anayasa Mahkemesi'nde açılan davada; Anayasa Mahkemesi, Kurucu Meclis Kararının Anayasa'ya aykırı olmadığına karar vermiştir.

d) Patent Yasası hazırlanırken Devlet Planlama Dairesi 1991 Mart ayında hazırladığı raporda patente karşı olumsuz görüş bildirmiştir. Sonuç bölümünde ise; ("İlaç ve ilaç hammaddeleri, ilaç olarak kullanılan mikrobiyolojik ve genetik ürünler ile bunların imal usullerinin patent kapsamı dışında tutulmasını) istemiştir.

Sanayi Bakanlığı'nın hazırladığı Patent Yasası tasarı-sında da ilaç patent dışı tutulmuş idi. Fakat Bakanlar Kurulu tasarımı meclise sevk ederken, geçici 7.madde olarak ilacı da tasarı içine almak yolunu seçmiştir.

Meclise gelen yasa tasarısı (140 sayifelik 200 madde içermektedir). Komisyonlarda bir oldu bittiye getirilerek, maddeler üzerinde tartışma bile yapılmadan geçirilmiştir. Örnek olarak Adalet Komisyonunu da, ibret acı ve üzüntü ile izleyebileceğimiz konuşmalar geçmiş ve tasarı jet hızıyla kabul edilmiştir.

e) Türkiye 14.4.1994 tarihinde Marakeşte imzaladığı (Anayasal bakımından henüz kabul etmediği) (31.12.1994 tarihinde yürürlüğe giren) Dünya Ticaret Teşkilatını kuran anlaşma (Uruguay anlaşması) EK1 olan (Sahte Malların Ticareti Dahil Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları Anlaşması (TRIPS) in 65. maddesi: ("2. paragrafın 2., 3. ve 4. hükümleri saklı kalmak koşulu ile, hiçbir üye Dünya Ticaret Teşkilatını kuran anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihinden sonraki 1 yıllık süre sona ermeden bu anlaşma hükümlerine uymakla yükümlü olmayacaktır (1996).

2.2 paragrafa göre: Gelişmekte olan ülkeler bu anlaşma hükümlerinin uygulama tarihini 4 yıl süreyle erteleme hakkına sahiptirler (2000).

3.4. paragraf: "Gelişmekte olan bir üye ülke anlaşma kapsamında, bu anlaşmanın genel uygulama tarihinde teknolojisinin kendi ülkesinde pek korunabilir nitelikte olmayan alanların, ürün patentleriyle ilgili koruma kapsamına almakla yükümlü olduğu takdirde, ürün patentleri ile hükümleri ilave 5 yıllık bir süre için geciktirebilir (2005). Burada bir daha belirtmek isteriz, bu anlaşma Anayasa bakımından daha kabul edilmemiştir.

f) Birçok hükümleri ülkemizin aleyhine olan ve büyük

eleştirilere uğrayan Gümrük Birliği ile ilgili alınan kararda: Gümrük Birliği Kararı'nın 8 sayılı ekinin mükerrer 5. maddesi:

("Türkiye bu kararın yürürlüğe girmesinden itibaren, iki yıldan geç olmamak üzere 1 Ocak 1999 tarihinden önce eczacılık ürünleri ve usullerinin patent edilebilirliğini teminat altına almak amacıyla yeni bir mevzuat kabul eder veya mevcut mevzuatta değişiklik yapar."

Madde çok açıktır. Maddeye göre Türkiye 1 Ocak 1999 tarihinden önce eczacılık ürünleri ve usullerinin patent edinebilirliğini teminat altına almak için bir mevzuat kabul veya mevcut mevzuatı değiştirmek yükümlülüğüne girmiştir. Bu mevzuat veya mevzuat değişikliği yapma yükümlülüğünde, hangi tarihte teminat altına alınacağı konusunda bir açıklama ve kısıtlama bulunmamaktadır. Yükümlülük 1 Ocak 1999 tarihinde önce mevzuat çıkartmakla ilgilidir. 1 Ocak 1999 tarihinden önce çıkartılacak mevzuata veya mevcut mevzuatta yapacak değişiklikte bu süre Türkiye tarafından belirlenecektir. Bu konuda yukarıda açıkladığımız TRIPS hükümleri Türkiye'ye 10 yıllık bir geçiş süresi tanıdığı gibi, bu hak Gümrük kararının 8 nolu ekinin 1. maddesinden de kaynaklanmaktadır.

e) Bakanlar Kurulu bu anlaşmalar doğrultusunda, bu konuda KHK'name çıkartma yetkisini kullanarak 27.06.1995 tarihli Resmi Gazete'de "551 Sayılı Patent Haklarının Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" çıkartmıştır.

Bu Kanun Hükmündeki Kararname'nin geçici 4. maddesinin:

1. fıkrası "Tıbbi ve Veteriner İlaç Üretim Usullerine bu KHK kapsamındaki patent belgesi ile sağlanan koruma 1 Ocak 2000 tarihinde başlar.

Birinci fıkrada belirtilen korumanın başlama tarihi Bakanlar Kurulu kararı ile 5 yıl süreyle uzatılabilir."

Bu hükme göre; Bakanlar Kurulu ilaç üretim usullerindeki korumayı 2005 yılına kadar erteleyebilecektir.

2. fıkra ise: "Tıbbi ve veteriner ilaç ürünlerine bu KHK kapsamındaki patent belgesi ile sağlanan koruma 1 Ocak 2005 tarihinde başlar" hükmünü getirmiştir.

27.06.1995 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 551 sayılı KHK ile hem Gümrük kararındaki süre dikkate alınarak mevzuat çıkartılmış, hem de daha Anayasal bakımdan henüz kabul edilmiş sayılmayan TRIPS anlaşmasındaki bize tanınan erteleme sürelerine uygun hareket edilmiştir. Böylece Türkiye en azından bir alt yapı yapabilmesi için zaman kazanmıştır.

f) Bazı bakanların açıkladığı gibi, bir gece ansızın, 51

sayılı Kararname iptal edilerek, yerine Resmi Gazete'de haklarında şikayet ettiklerimiz tarafından 22.09.1995 tarihinde yayınlanan 566 KHK çıkartılmıştır.

Çıkartılan 566 sayılı KHK ile yapılan değişiklik, TRIPS anlaşmasının daha Anayasal bakımdan kabul edilmediğini dikkate alınarak, hem yerli sanayi korumak, hem alt yapının oluşması için zaman kazanmak, hem halkın pahalalanacak ilaçlar karşısında aciz duruma düşmesini, sosyal kurumların iflas etmelerini önlemek, hem de yabancı çok uluslu firmalara memleketimizden anormal boyutlarda para ve döviz transferini mani olmak için, 551 sayılı KHK'deki sürelerin daha da uzatılması için çalışma yapılması gerekirken, şikayet ettiklerimiz tam aksi yönde hareket ederek yukarıda belirttiğimiz 566 sayılı KHK'yi çıkartmak yoluna gitmişlerdir.

566 sayılı "Patent Haklarının Korunması Hakkında 551 Sayılı KHK'de Değişiklik Yapılmasına İlişkin KHK "Memleketimize ve halkımıza ne getiriyor? Bunun tek cevabı, bir felaketten başka hiçbir şey getirmiyor, şeklinde verilebilir. Yapılan değişikliği aynen aşağıda açıklıyoruz.

("Geçici Madde 4- Tıbbi ve Veteriner İlaç Üretim Usûllerine ve ürünlerine bu KHK kapsamındaki patent belgesi ile sağlanan koruma 1 Ocak 1999 tarihinde başlar").

Evet bir gece yarısı kiminin pijama ile, kiminin ilaçta patent korumasının memleket aleyhine neticeler doğuracak açıklamasını yapmasına rağmen, imzaladıkları 566 sayılı KHK, yukarıda açıkladığımız hükümleri getiriyor. Açıkca 6 yıllık bir koruma süresini, hiçbir neden yok iken, Türk halkı, yerli sanayiciler, sosyal kurumlar ve hazine aleyhine çok ağır neticeler doğuracak bir şekilde öne alıyorlar. Patentte korumayı öne alış açıkca, çok uluslu şirketler ve onların bağlı buldukları devletler lehine bir davranıştan başka bir şey değildir. Kamuoyundan gizli, tartışmaya bile açmayan, ilgili kuruluşların görüşlerini alma ihtiyacını duymayan, yetkilerini kötüye kullanan bu kişiler, bir hukuk devletinde, cezasız kalmamalıdır.

ANAYASA BAKIMINDAN BU DURUMU AÇIKLAMAK İSTERİZ (Av. Süleyman Çetin'in çalışmasından faydalanılmıştır).

1. ANAYASA'NIN 35. MADDESİ

Madde aynen (Madde 35- "Herkes mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar ancak kamu yararı amacıyla kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.") hükmünü getirmiştir.

Avrupa İnsan Hakları ve Hürriyetlerini Koruma sözleşmesine Ek Protokolün 1. maddesinde (her kişinin mallarının dokunulmazlığına saygı gösterilmesi hakkına sahip olduğu kabul edilmiş, fakat kamu yararı gereği olarak yasanın öngördüğü koşullar ve Devletler Hukuku Genel İlkeleri

çerçevesinde kişilerin bu haklardan yoksun bırakılabileceklerini) açıklanmaktadır.

İlaçta patent konusunda yapılacak sınırlandırmalar Anayasa'nın hem bu maddesine hem de yukarıda açıkladığımız uluslararası sözleşmelere uygundur. Şikayet edilenler, gerek Anayasa ve gerekse Uluslararası Sözleşmelerle bize tanınan haklardan feragat yolunu seçmişlerdir.

2. ANAYASA'NIN 48/2. MADDESİ

Madde aynen: (Madde 35/2. "Devlet, özel teşebbüslerin milli ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürütmesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır.") hükmünü getirmiştir.

Memleketimizde 16 yabancı sermayeli 89 yerli sermayeli olmak üzere toplam 105 firma ilaç üretmektedir. 60 yerli firmanın üretim tesisi bulunmaktadır. 7 firmanın da kurduğu aktif madde tesisi mevcuttur. Bunlar ilaç sanayinin % 30 miktarında hammadde ihtiyacını karşılamaktadır. Ayrıca hammadde ihracı da yapmaktadırlar. Yavaş da olsa gelişmeye başlayan yerli ilaç sanayinin desteklenmeye ihtiyacı bulunmaktadır. İlaçta patent geçişi, belli bir geçiş dönemi tanımadan kabul halinde, açıkladığımız nedenlerle Anayasa'nın bu maddesine de aykırı hareket etmişlerdir. Kaldı ki, yerli ilaç sanayimizin, Balkan Devletlerine ve Orta Asya Cumhuriyetlerine ilaç ihraç etmeye başladığı bir dönemde çıkartılan 566 Sayılı KHK bu pazarların da yabancı firmaların eline geçmesine neden olacaktır.

3. ANAYASA'NIN 56. MADDESİ

Madde aynen: (Madde 56- Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çerçevede yaşama hakkına sahiptir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler. Devlet bu görevini, kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlardan yararlanarak, onları denetleyerek yerine getirir.") hükmünü getirmiştir.

İlaçta patentte normal bir geçiş dönemi tanımamak, en azından anlaşmalardaki hakları kullanmamak suretiyle çıkartılan 566 Sayılı KHK Anayasa'nın yukarıda açıkladığımız maddesini de işlemez hale getirecektir.

İlacın üretim ve kullanılmaya sunulmasının denetimi, halk sağlığı ile doğrudan ilgili bir durumdur. Devlet bu hakkından büyük ölçüde feragat etmektedir. Kaldı ki, ilaçta patente geçildiğinde, o ilacın tek üreticisi olan ve tekel haline gelen firma, ilaç fiyatını istediği gibi belirleyecektir. Yerli ilaç firmaları giderek yok olacak, hastaların büyük çoğunluğunun alım gücü mevcut olmayacak, öbür yandan, ilaçta tekelin getireceği yük, Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar, Bağ-Kur gibi sosyal güvenlik kurumlarını iflas haline getirecektir. Tartışmasız bir şekilde petrolde olduğu

gibi ilaçta da dışa bağımlı bir hale geleceğiz. Bu durumdaki son örnek Irak'dır. İlaç sanayisi ile ilgili alt yapısı olmayan Irak'ta, ambargo yüzünden Irak halkı, çocuk ölümleri başta olmak üzere her gün büyük zayıat vermektedir. Aynı durum ülkemiz içinde geçerlidir. Neticede Anayasa'nın bu maddesinin de uygulama olanağı kalmayacaktır.

4. ANAYASA'NIN 167/1 MADDESİ

Madde aynen: (Madde 167/1- "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili ve anlaşma sonucunu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler") hükmünü getirmiştir.

Şikayet ettiklerimizin çıkarttıkları 566 KHK sonucunda, yerli sanayi muadil ilaçları üretemeyecek ve yabancı tekel-ler ülkemizde kurulmuş bulunan kendi şirketleri sayesinde pazarda rakipsiz kalacaklar, yerli sanayi yok olacak neticede, açıkça Türkiye'de yabancı ilaç şirketlerinin tekelleşmesi meydana gelecektir. Ve Türkiye'nin geleceği şimdiden, yabancı şirketlere ipotek edilmiş olmaktadır. Anayasa'nın yukarıda açıkladığımız maddesi de böylece işleme hale getirilmektedir.

5. ANAYASA'NIN 172. MADDESİ

Madde aynen: (Madde 172- "Devlet, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alır, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik eder") hükmünü getirmiştir.

İlaçta patentle birlikte, bir yandan da tekelleşme olacağından, ilaç fiyatları bir kaç kere katlanarak artacaktır. (Bu konuda şimdiden aradaki büyük farkları gösteren örnekleri, dilekçemiz ekinde sunuyoruz). Şikayet edilenler, çıkarttıkları 566 Sayılı KHK ile bu maddeyi tüketiciler bakımından işleme hale getirmiş, tüketicileri değil, Anayasa maddesinin tam aksi olarak yabancı ilaç firmalarını ve onlarla işbirliği halindeki ilaç sanayicilerini korumuşlardır.

Buna mukabil 1957 yılından sonra Avrupa Birliği'ne üye olan Almanya, İtalya, Hollanda, Yunanistan, İspanya ve Portekiz ulusal menfaatlerini ön planda tutarak alt yapılarını tamamlamadan ilaçta patenti kabul etmemişler, aradan uzun yıllar geçtikten sonra ancak alt yapılarını tamamlayarak ilaçta patenti kabul etmişlerdir. Bir örnek verirse, İtalya AET üye olduktan 21 yıl sonra İlaçta Patenti kabul etmiştir.

Açıklamalarımızdan anlaşılacağı gibi, bir gece yarısı ansızın çıkartılan 566 Sayılı KHK ile şikayet edilenler, Anayasa'nın birçok maddesini işleme hale getirmekten de çekinmemişlerdir.

NETİCE VE TALEP

Yukarıda isimlerini açıkladığımız şikayet edilenler,

Anayasa'nın birçok hükümlerine aykırı, halkın, sağlık ve sosyal kuruluşların, hatta hazinenin aleyhine, tamamen yabancı firmalar ile onların bağlı buldukları yabancı devletler lehine olarak, uluslararası anlaşmalarla kendilerine tanınan geçiş sürelerini en azından Anayasamızın hükümlerine aykırılık teşkil etmemesi için bu süreyi daha da uzatmak üzere gayret etmeleri gerekirken aksine bu haklardan da feragat ederek, çıkarttıkları 566 Sayılı KHK ile görevlerini kötüye kullandıkları gibi, ülkemiz aleyhine de bir davranışta bulunmuşlardır. Sayın Başsavcılıkca gerekli araştırmanın yapılan talebimiz doğrultusunda şikayet edilenlerin Anayasa'nın 148. maddesi uyarınca Yüce Divan'da yargılanmaları ve cezalandırılmaları için gereğinin yapılmasını vekil olarak saygı ile arz ve talep ederim.

DELİLLER LİSTESİ

1. Türk Eczacılar Birliği Kanunu 6643
2. İhtira Beratı Kanunu
3. Kurucu Meclis Kararı
4. Kurucu Meclisteki üyelerin patentle ilgili açıklamaları
5. Anayasa Mahkemesi Kararı
6. Basında patentle ilgili yazılar
7. İstanbul Eczacı Odası'nın KHK önceki görüşleri
8. Ankara Eczacı Odası'nın KHK önceki görüşleri
9. Yerli İlaç Sanayi Derneği ve Türk İlaç Sanayii Derneği'nin patentle ilgili müşterek raporu
10. Yaşar Topçu'nun 3. Eczacılık Kongresi'ndeki konuşması
11. Yaşar Topçu'ya Odamızın gönderdiği mektup
12. Yıldırım Aktuna'ya Odamızın gönderdiği mektup
13. Mehmet Moğultay'a Odamızın gönderdiği mektup
14. Av. Süleyman Çetin'in patentin Anayasamızla aykırılığı konusundaki araştırması
15. Patentli-patentsiz ilaç karşılaştırılması
16. 551 sayılı KHK (27 Haziran 1995 tarihli)
17. 566 sayılı KHK (22 Eylül 1995 tarihli)
18. İzmir Eczacı Odası görüşü
19. Prof. İlker Birdal'ın Türkiye'de ilacın patent korunması altına alınmasının getireceği tehlikeler ile uluslararası araştırmalar karşısındaki Türkiye'nin hakları konusundaki açıklamaları
20. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Avrupa Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Direktörü Prof. Dr. Ünal Kekinalp'in imzasıyla yayınlanan raporu
21. Yerli İlaç Sanayicileri Derneği'nin raporu